

РЕЦЕНЗІЯ

професора Поліщука Сергія Степановича доктора медичних наук, декана стоматологічного факультету Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова на дисертаційну роботу Броцького Назарія Олександровича на тему: «Взаємозв'язки цефалометричних показників визначених за методом Ricketts та метричних характеристик зубів у осіб із фізіологічним прикусом», подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.163 при Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова, яка утворена відповідно до наказу ректора ЗВО ВНМУ ім. М. І. Пирогова № 55 від 27 березня 2026 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М. І. Пирогова протокол № 9 від 26 березня 2026 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

1. Ступінь актуальності обраної теми. У сучасній стоматології, і зокрема в ортодонтії, питання індивідуалізованої діагностики та планування лікування набуває дедалі більшої актуальності. Цефалометричний аналіз залишається одним з фундаментальних інструментів для оцінки краніофасціальних співвідношень, визначення скелетних моделей та обґрунтування ортодонтичного лікування, особливо у випадках, коли очікуються значні зміни положення зубів або щелеп. Однак міжнародні дослідження переконливо демонструють, що класичні цефалометричні норми не можуть бути універсально застосовані до всіх популяцій. Описані відмінності як у параметрах твердих, так і м'яких тканин лицевого скелета в різних етнічних та регіональних групах, а також прояви статевого диморфізму, що безпосередньо впливає на точність діагностики та інтерпретації результатів

цефалометричного аналізу. Тому розробка популяційних стандартів та моделей, адаптованих до конкретних груп пацієнтів, набуває дедалі більшого значення в сучасній ортодонтії.

Слід підкреслити, що розвиток конусно-променевої комп'ютерної томографії та цифрових морфометричних методів значно розширив можливості вивчення індивідуальних розмірів зубів, зубних дуг та краніофациальних структур. Сучасні технології КПКТ забезпечують детальну оцінку одонтометричних параметрів, тоді як сучасні цифрові алгоритми дозволяють автоматизувати вимірювання та створювати персоналізовані моделі для клінічного використання. Це відкриває нові перспективи для поєднання цефалометричних та одонтометричних даних у рамках індивідуалізованої ортодонтичної діагностики. У цьому контексті вивчення взаємозв'язків між цефалометричними параметрами визначеними за методом Рікеттса, розмірами зубів та параметрами зубної дуги є актуальним як з теоретичної, так і з практичної точок зору. Це дослідження є особливо значущим, враховуючи, що воно проводилося на українських підлітках з фізіологічною оклюзією, тобто воно, по суті, спрямоване на розробку національно значущих морфометричних підходів, які можна використовувати для підвищення точності діагностики, прогнозу та подальшого ортодонтичного планування.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Дисертація виконана на належному науково-методичному рівні. Автором опрацьовано значний масив сучасної літератури, чітко сформульовано мету та п'ять основних завдань дослідження, обрано відповідні методи — кефалометричні, телерентгенографічні, комп'ютерно-томографічні та статистичні. Робота базується на дослідженні 41 юнака та 68 дівчат із фізіологічним прикусом, а статистичний аналіз включав кореляційні підходи та побудову регресійних моделей. За матеріалами дисертації опубліковано 12

наукових праць, серед яких 8 статей у фахових виданнях України, у тому числі 1 у виданні, індексованому в Scopus, 1 — у Web of Science, а також 3 публікації в матеріалах конференцій і одне свідоцтво про реєстрацію авторського права на комп'ютерну програму. Це свідчить про достатній рівень апробації та належне представлення основних положень дисертації в науковому просторі.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів, повнота викладу в опублікованих працях. Наукова новизна роботи полягає у тому, що вперше в українських юнаків і дівчат без урахування та з урахуванням типу обличчя встановлено особливості кореляцій між цефалометричними показниками за методом Ricketts і розмірами зубів та зубних дуг, а також визначено прояви статевого диморфізму цих зв'язків. Крім того, автором вперше побудовано регресійні моделі індивідуальних лінійних параметрів, необхідних для побудови коректної форми зубної дуги, і на основі цих моделей створено комп'ютерну програму Are Sizer v4.0. Основні результати достатньо повно відображені в публікаціях здобувача та охоплюють як кореляційний аналіз, так і математичне моделювання.

4. Наукова обґрунтованість та відповідність темі дисертації отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Подані в дисертації результати науково обґрунтовані та відповідають заявленій темі дослідження. Логіка побудови роботи забезпечує послідовний перехід від аналізу сучасних літературних джерел та обґрунтування актуальності проблеми до вибору методів дослідження, подання власних результатів, їх узагальнення, формулювання висновків та практичних рекомендацій. Автор переконливо демонструє існування взаємозв'язків між цефалометричними показниками, характеристиками зубів за даними комп'ютерної томографії та параметрами зубних дуг, що повністю відповідає меті та завданням дисертації. Наукові

положення, сформульовані в роботі, засновані на актуальному дослідницькому матеріалі, висновки логічно випливають із отриманих результатів, а практичні рекомендації мають прикладний характер і безпосередньо пов'язані з розробленими регресійними моделями та можливістю їх використання в індивідуальному ортодонтичному плануванні. Загалом зміст дисертації, отримані результати та їх інтерпретація вказують на відповідний рівень наукового обґрунтування та відповідність роботи вимогам, що висуваються до кваліфікаційних досліджень даного рівня.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Автор продемонстрував достатній рівень володіння сучасною методологією наукових досліджень. Він обґрунтував актуальність теми, чітко сформулював цілі та завдання роботи, самостійно проаналізував літературу, обрав відповідні методи дослідження, а також обробив та інтерпретував результати. У дисертації використовувалися актуальні цефалометричні, телерентгенографічні, комп'ютерно-томографічні та статистичні методи, що відповідають характеру дослідницької проблеми. Робота виконана з використанням сучасних науково-методологічних стандартів, застосовуючи підходи, що відповідають принципам доказової медицини. Наукові принципи, висновки та практичні рекомендації базуються на достатньому фактичному матеріалі та логічно випливають з результатів дослідження. Важливо, що автор не лише встановив взаємозв'язки між цефалометричними параметрами, метричними характеристиками зубів та зубних дуг, але й вивів дослідження на прикладний рівень, створивши легке у практичному використанні програмне забезпечення Are Sizer v4.0. Дослідження проводилося відповідно до загальноприйнятих етичних стандартів, біоетичних принципів, конфіденційності та сучасних вимог до медичних досліджень.

Загалом, дисертація демонструє всі ознаки самостійного дослідження та ґрунтовного володіння сучасною науковою методологією.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення дисертації полягає в розширенні уявлень про взаємозв'язки між краніофасціальними та одонтометричними характеристиками в українській популяції осіб юнацького віку з фізіологічним прикусом. Дозволяють створити базу яку можливо використовувати в подальших дослідженнях патологій зубощелепної системи. Практичне значення роботи пов'язане з можливістю використання побудованих регресійних моделей для індивідуалізованого визначення параметрів зубних дуг і, відповідно, удосконалення діагностики та планування ортодонтчного лікування. Створення програми Are Sizer v4.0 є важливим прикладним результатом роботи.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дослідження можуть бути рекомендовані до використання у навчальному процесі профільних кафедр стоматологічного спрямування; у подальших наукових дослідженнях з клінічної морфометрії, ортодонтії та стоматологічної антропології; у практичній роботі лікарів-ортодонтів і стоматологів при індивідуалізованому плануванні параметрів зубних дуг та оцінці співвідношення морфометричних показників.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

За текстом дисертації та наданими матеріалами ознак порушення академічної доброчесності не встановлено. Оригінальність тексту дисертаційної роботи за даними «StrikePlagiarism.com» склала 97,11%. У роботі зазначено, що використання ідей, результатів і текстів інших авторів супроводжується відповідними посиланнями. Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспіранта, текст дисертації є оригінальним.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Броцького Назарія Олександровича на тему: «Взаємозв'язки цефалометричних показників визначених за методом Ricketts та метричних характеристик зубів у осіб із фізіологічним прикусом» є завершеною, самостійною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне і практичне значення для стоматології.

Одержані під час виконання дисертаційної роботи результати мають вагомe значення для сучасної стоматології та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Дисертація у повній мірі відповідає вимогам до дисертації доктора філософії, які зазначені у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ від 21 березня 2022 р. № 341, від 19 травня 2023 р. № 502 та від 03 травня 2024 р. № 507 та оформлена відповідно до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Рецензент:

доктор медичних наук, професор,

декан стоматологічного факультету

Вінницького національного медичного

університету ім. М. І. Пирогова

Сергій ПОЛЩУК